

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMONKÓZ KUNZ JÓZSEF NR
kereskedőházban szemben.

HIRDETMÉNYEK,

előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szerkesztési részét illető
minden különös események ide intézendők.

Bérmintion levelek csak ismert kezektől
fogadtnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidéki postán küldve	
Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy óra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábspeltör egyezszi beigtatásáért 5k
Blygdij minden hirdetésért külön 30 kr
Nyiltér 4 hasábspeltör 20 kr
Hirdetést vagy reklamot magában foglalt
időnság sora 50 krajnsár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Szombat November 9.

221. szám.

Ex Oriente lux . . .

Keletről jön a világosság, ha más egyébre nem is, a keleti kérdésre minden bizonynyal; a kulcsot, mely egyedül képes annak megoldását felnyitni, csupán a magas porta őrzi. A meddig becsülettel őrzi, addig egyetlen kozák sem fogja lovát megittatni a Bosporusban s egyetlen orosz pápa sem fogja az Aja Sophiában a Te Deum-ot elnekelni.

Nemcsak annak kell elmennie idegen földre, ki az idegen költészetét akarja megérteni, hanem annak is, ki az idegen politikáját akarja megismerni, és valóban jó szellem volt az, mely a német császárnak azt az eszmét sugallta, hogy az udvarokat, országokat s népeket, melyekkel politikai tekintetben dolga van, személyesen keresse föl és a saját szemével puhatólja ki szokásaikat.

Most volt Konstantinápolyban és lelkesedve, megittasulva van nemcsak mindattól, a mit a természet, a szépség és magasztosság csodás kincseiben amaz elbájoló földrészen felhalmozott, hanem el van ragadtatva Abdul-Hamid-Khán szultán személyiségétől is, ki egyesíti magában egy keleti nagyúr veleszületett méltóságát a bölcsnek szelidségével s a jól iskolozott gondolkodónak éles szellemével. Abdul-Hamid mindenesetre a legelőkelőbb, legkiválóbb képviselője a tájának, már pedig — s ezt Vilmos császár is a Hohenzollernek magát még a legmagasabb ideális röpülésben is soha meg nem tagadó gyakorlatias érzékével bizonynyal felismerte, — az egész faj a török önmagában feltétlenül életdus, még mindig bírja egy uralkodásra hivatott néptörzs minden tulajdonságait. Az ozmán vitéz, okos, józan, kitartó. A mit e néptörzs az idők pusztító folyamán elvesztett, az a kockázattal kedv, a vállalkozási szellem s ama biztosság, melyet a saját nép nagyszámúsága ad.

A törökök ma már nincsenek elég sokan, hogy mint évszázadokkal ezelőtt, világhódítókként lépjenek fel; de még mindig elég sokan vannak s elég csúsek, hogy jelenlegi birtokállományukat megtartsák, mint azt a berlini szerződés megállapította, — hacsak valamely nagyhatalom a maga seregeivel s a saját maga által szított és táplált lázadással rájuk nem tör. Vilmos császár a legbensőbb érintkezett a szultánnal, ismerni tanulta a mérvadó török államférfiakat is, az összes fegyvernembeli csapatokat elléptette vizsgáló szemével, meg tudta tehát ítélni az ottomán birodalom életképességét s ellenállási erejét, értéküket a konzervatív békeérdekekre; végül közvetlen ismeret szerzett magának az egész ozmán-ság kifogástalan loyaltásáról. A konstantinápolyi császárlátogatás politikai eredménye nem lehetett más, — és a „Pester Correspondenz“ kitűnő forrásból merített értesítései szerint is tényleg nem is más, — mint hogy Németország és a hármasszövetség határozottan s tántorítatlanul megmaradnak az eddig követett keleti politika mellett, és a berlini szerződés által megállapított, a bolgár-kelet-ruméliai unió után tartott konstantinápolyi nagy követi konferencia által csak lényegtelenül módosított anyagi és erkölcsi birtokállapot megrövidítését nem engedik, történeljék bár ennek megkísérlése akár benn, mint legközelebb Krétán, akár pedig künn.

Azt azonban soha sem fogja tanácsolni a német kormány a szultánnak, hogy konzervatív passivitásából kilépjen

s valamely diplomáciai akciót kezdjen, mely Oroszország ellen irányulna. Különösen a bolgár kérdésben fog immár valószínűségi fegyverszünet bekövetkezni; a porta egyetlen lépést sem fog tenni, hogy Koburg Ferdinánd fejedelemségének törvényesítését előidézze, és ezentul is bolgároknak és választottjukra lesz hagyva, valamiképp megszerezze Oroszország kezét s egyelőre törvényesítési okmány nélkül folytassák közjogi életüket. Ezt meg kell tenni Oroszország kedvéért, nagyon mérsékelt gloria ez, igazán csak phyrhusi győzelem: ha oly izzó becsüvagyat, mint azt, mely egykor San-Stefanonál hullt le, az aktuális status quo-val kell eloltani, ugy ez valóban nem lucullusi győzelmi lakoma és irigység nélkül át lehet engedni Oroszországnak.

Ez a világosság derült fel számunkra Keleten s Vilmos császár hozza azt Nyugatra; az a legjobb keleti politika, hogy a Kelet legyen átengedett a szultánnak, a ki — csak engedjék őt a saját bölcsessége szerint eljáráni, — elég kegyes, hogy a keresztény balkántörzsekkel békében éljen és elég erélyes, hogy minden törvénytelen gerjedelmet csirájában elfojtson.

Királyunk találkozása Vilmos császárral.
A király ő Felsége eddigi intézkedések szerint e hó 12-én utazott el Budapestól Auszriába, a hol 13-án fog találkozni Vilmos német császárral és nevével.

Bismarck Herbert gróf Budapesten.
A magyar fővárosnak igen jelentékeny vendége van s ez Bismarck Herbert gróf, ki többdel magával tegnap érkezett Konstantinápolyból. És Bismarck Herbert gróf ittletének jelentőségét csak fokozza az a körülmény, hogy a német és török uralkodók konstantinápolyi találkozása után időzik fővárosunkban, a hol tegnap délután 4 órakor Tisza a Kálmán miniszterelnököt látogatta meg. Bismarck gróffal együtt a fővárosba érkezett Albrecht porosz herceg neje.

A horvát tartománygyűlés tegnap befejezte a Barcsos által provokált dalmát vitát 59 szavazattal 10 ellenében, Barcsos indítványának mellőzésével, elfogadván a bizottság napirendre térisi javaslatát.

A mérsékelt ellenlének több kiváló tagja, így gróf Károlyi Sándor, gróf Wenckheim Frigyes és gróf Desseffy Aurél, mint a Pol. Corr. nek Budapestól jelentik, megunták pártjuk „fektelenkedéseit“ s a pártból való kilépésel tenyegtetztek arra az esetre, ha a párt a honvédelmi miniszternek vád alá helyezése tárgyában a szélsőballal szavazna. Ennek a körülménynek tudandó be, hogy Apponyi és pártja a kormánypárttal az indítvány ellen szavazott. A szélsőballon se folyt le a dolog egészen simán. Ugron elutazott. A szavazás elől és pártivei közül többen csupán párttagyelemből szavaztak az „örög“ Irányi megmondolatan ötlete mellett.

Országgyűlés.

Budapest, november 7.

A képviselőház mai ülésében elfogadván végleg is a magyar-horvát pénzügyi egyezményt, mentelmi ügyeket tárgyalt. Ezek során Csatár ügyeiben, melyek felvinczi Gál Jenő igen érdekesen referált, a mentelmi bizottság javaslataihoz képest ugy határozott a ház, hogy Csatár mentelmi jogát egy esetben felfüggeszté, két-többen nem. — Továbbá Polónyi, Pulszky Károly, gr. Károlyi Gábor és Komjáthy Béla mentelmi ügyében, melyet Mohay Sándor adott elő, szintén a bizottsági javaslatot fogadván el a ház, a nevezett képviselőket nem adta ki. Végül br. Vay Elemérnek szintén Mohay által referált ügyében a ház már a bizottsági javaslattal ellenkezőleg határozott. Vay azért kéréti ki a háztól, mert

vadászaton véletlenségből egy ember szemét sértette meg a seréttel, ki annak folytán egyik szeme világot veszté. Vályi Árpád felszólalásában azt adta elő, hogy nem vétkes vigyázatlanságról, hanem pusztá véletlenről lehet szó és a panaszos csak szarolni akar. Mohay repliája után, melyben mondá, hogy e fölött csak a bíróság van hivatva ítélni, a ház 47 szavazattal 38 ellenében azt határozta, hogy br. Vay Elemért nem adja ki.

Legközelebbi ülés akkor lesz, mikor a pénzügyi bizottság be fogja adni jelentését a költségvetésről.

A közegészségügy államosítása.

Debreczen, 1889. nov. 8.

Magyarország közegészségügyi mizeriái mindinkább kezdik komolyan foglalkoztatni — az orvosi rend keretén kívül — a társadalom intézőit is. De még a nagy közönség intelligensere is élénk figyelemmel kíséri a napi sajtó útján ama szomorú adatokat, melyek feltüntetik hátramaradásunkat e téren.

Szivesen konstatáljuk a közegészségügy iránti érdeklődés terjedését, a mi egyébiránt könnyen érthető, miután az egészségügy állapotát nagyon közelről érdeklí a koldus kunyhóját épp ugy, mint a dúsgazdag palotáját.

Állandó magas halálozási számarányokat tüntet fel a statisztika; hirlapjaink gyakori járványos, ragadós betegségekről hoznak tudósítást, melyek az ország különböző tájain pusztítanak s melyek hazánkban mindig tárt kapuak lennek.

A halandóság nálunk ma is oly nagy, mint évtizedekkel ezelőtt. Nemcsak a gyermekeknek, hanem a felnötteknek halandósága is nagyobb itt, mint más rendezettebb államokban s e tekintetben hazánk, 29 európai állam közt a nyolczadik helyen áll, azaz még csak hét állam létezik, hol a halandóság nagyobb.

Nem csuda tehát, ha ily adatokkal szemben — tekintve a közegészségügyi roppant politikai és nemzetgazdasági jelentőségét — gondolkodóba esnek a felsőbb körök is. Nem lehet csodálni, hogy hazánk egyik kiváló tudományú főpapja — nem is olyan régen — erélyes hangon, mélyen átértett beszéddel sürgette a főrendiházban közegészségügyünknek az állam gondjaira bizását.

Legujabban, az „országos közegészségi egyesület“ alig pár nap előtti ülésén merült fel e fontos kérdés, ahol dr. Csatary, egészségügyi tanácsos értekezett a közegészségügy államosításáról.

Hoazártó körökben ugyanis általános a nézet, hogy nem az intézkedések rosszak, melyek a törvényhozás, illetőleg a kormány által tétettek, hanem igenis a kivitel nem történik a törvény szellemében.

Egészségügyi törvényünk teljesen kielégítő; eddigi eredményei azonban korántsem felelnek meg az ahoz köztött reménynek, várokozásnak. És pedig azért nem, mert e jól alkotott törvények csak a papirosan hevernek — nincsen aki azokat végre is hajtsa.

Hogy ezek valóban keresztívítessenek: elodázhatatlanul szükséges, hogy a közegészségügy olyan egyének kezére bizassék, akik a közönséggel szemben teljesen függetlenek, de másrésztül a kormánynak szigoruan felelősök.

Nyilvánvaló, hogy ez csak az államosítás útján érhető el, mely esetben a kormány töltene be a közigazgatási orvosi állásokat kinevezés folytán és pedig — a közegészségi tanács előterjesztésére. Pártoskodás, rossz tanácsadók információi heyyt így a tudás és törekvő munka lépének előtérbe s vinnék előre a megfenekelett ügyet.

Állami egészségügyi felügyelők szigorú ellenőrzése, továbbá az összes kórházaknak állami kezelés alá vétele, nagyon, de nagyon sokat lendítenének közegészségügyünkön, mely eddig az édes hazának mostoha gyermeke volt.

Hiszük azonban, hogy a jövőben nem így lesz!

Az utóbbi idők örvendetes jelenségei, mozgalmi remélni engedik, hogy a közegészségügyi államosítása nem sokáig várat magára. Ma már kezdik belátni, hogy midőn járványok duinak, tulajdonképen nem a halál anyyala szedi áldozatait, hanem az elhanyagolt egészségügyi viszonyok boszuják meg magukat.

De hia ábránd volna a feltevés, hogy pusztán az államosítással az ország egészségügye fel fog virulni. Tényleg nagy haszonnal járó reform volna az, de eredményében mindaddig hiányos, míg nem lesz — egészségügyi intézkedések iránt fogékony népünk . . . a mint hogy manapság még nincsen.

Az egészségügy csak akkor fejtheti ki áldásos hatását, ha a nép zöme olyan műveltségi fokra emeltek, hogy fel tudja fogni a megfelelő intézkedések értékét, azoknak hasznos voltát. Kivánatos, hogy a népek, de különösen a nők ne e k nevelésére — szellemi és morális fejlesztésére — több súly fektetessék.

Társadalmunk a nőre bizza a háztartás vezetését, a kised ápolását, a gyermek nevelését, a beteg gondozását stb. Mindmennyi alkalom, hogy a nő műveltségét, jó érzékét a közegészségügy javítására értékesíthesse.

Magyarország hivatva van mindenben a művelt nyugoti államok nyomdokaiba lépni s valamint ezek megteremtették, ugy nekünk is törekedni kell minden erőnkkel, megteremteni a jó közegészségügyet, — a nemzetek életének, jólétének e lette fontos tényezőjét.

E törekvésben kétségtelenül nagy horderejű lépés volna: az államosítás.

Dr. Bruckner Ernő.

Törvénytörök.

A büszörményi legények.

Ezelőtt jó fél-százévevel az öreg Kardos Mihálynak nagy volt az apai öröme. Volt neki egy fia, a ki már a dolognak nehezebbik részét fogta s az öreg nyugodtan számaigatbatta a napoknak mulását, mert bizott Miska fiában, a ki majd gondját viseli öregségére. Vasárnap este is (apr. 14-dikén) szántáshoz készültek, s mikor az ekét, boronát felrakták a szekérre, a fiatal, 20 esztendő Miska elment a csizmadiahoz, hogy haza hozza a csizmáját. De kilencz órakor nem Miska vitte haza a csizmát, hanem Miskát vitték haza lepedőben, sárosan, véresen összeroncsolt fejfel, — halva.

Szegény öreg Kardos Mihály! Ott állott ma ő is a tekintetes törvénytörök előtt, a végtárgyaláson s mikor az elnök kérdezte tőle, mennyi kárpótlást kíván fiáért, az ape ezt nem tudta megmondani. Hiszen van-e annyi pénz a világon, a mennyivel egy megölt fiut, a szerető apai szívnek meglehetne fizetni. Az öreg büszörményi földmives az ismételt kérdésre azt felelte:

— Kérem szivesen, oda bizom. Büntesék érdemük szerint a büntösöket.

— Honnan tudja a törvénytörök, pl. azt hogy mibe került a temetés? — kérdezi az elnök.

— Kérem szivesen, ha csak azt tekintjük, az 75 frtba került.

A büntösök pedig négyen voltak, H. B. s z ö r m é n y virágából, ifjúságából, de a virágok azon fájából, mely aligha terem gyümölcsöt, ha terem is, savanyú fanyar gyümölcsöt. — Kasza-kapa kerülő, duhajkodni szerető legények, a kiknek legkedvesebb időtöltésük utcasarkon (különösen pedig a Sovágó tekintetes ügyvéd ur háza sarkánál) áldogálni, ácsorogni, malom alatt napot lopni, a kik bármely pillanatban s bármily csekélységért hajlandók botra kelni, összemarakodni más utcabéli legényekkel.

Barna Sándor is, az első rendű vádlott, régi haragosa volt a fiatal Kardos Mihálynak. Ugyanazon leánytól don-juanoskodtak. Innen az összekocozás. Pedig ugyszólván, mind a két vetélytárs afféle süldő legény, a kiknek orruk alatt a bajusz is alig pelyhedzett még. — Barna Sándort meg az ő bolygóját, Kővér Imrét, a ki neki jó es bajsorsában elválhatatlan cimborája s a ki m. kir. honvéd ruhában állott ma a törvénytörök előtt, jannárnban Kardos és nehány pajtása, Barnaéknál fiatalabb, ugyszóván gyermek legények, megverték. Ezt a csufaságot nem tudta elhordozni Barna, a ki m. kir. legénygyevezre, már addig is rettegett névvel diacekedő verek-dő legény hírében állott, s apr. 14-dikén este, miután már előbb egy korcsmában eset-patájuk volt néhány „orsos oldali“ legénynyel, a város kellezőpén, a ref. tempom és városháza szomszédságában, Kővér Imrét egy fa villanyéllal, magát pedig a Sovágó Imre kocsisától Órás Kovács Mihálytól kért varga-fa darabbal felszerelve s kísérvé Fehér Gábor (most csász. és kir. baka) és Andirkó Péter botos cimborái-

tól, a többet magával az utcán jövő Kardos Mihályra rohant ezzel a fenyegető kiáltással — No Miska (közbe szótt egy czipra káromkodást) most itt hagyod a fogad!

Kardos Miska kísérete szétbontott, csak Fekete Márton maradt ott a sárban elszédülve a súlyos ütéstől, de azután észrevétlenül keresztülmászott a sáron. És ott maradt Kardos is, a kit a neki vadul, emberies természetből kikökönt Barna még akkor is ütött, mikor már kilehelte lelkét s (a mit ugyan ő makacsul tagad, ama bizonyos bevezető szavakkal együtt) ütőszerszámmal l-fordította a halottat a pallóról a sárba, lábaival ráta- posott, sőt, hogy vadállatias győzelmi má- morra csordultig teljen, a hullának fülét meg fogta s fejét annál fogva belevágta a pocso- lyába!

— Na te híres Kardos Miska, most le- génykedj már!

Ezekkel a szavakkal fejezte be Barna Sándor iszonyu művét.

Ez volt az egyik vadbéli cselekmény; mert volt még másik is, — a melyik szintén Barnának és Kővérnek a lelkiismeretét nyom- ja. Ezt a kisebbiket alább említjük meg.

A mai végtárgyaláson (melyet Moosy József vezetett, Ujhelyi András és Konrád Sámuel voltak a bírók, Tatay F. a jegyző) vádlottak általában beismerésben voltak; a szándékosság azonban tagadták s egyben- mában némi szépitést engedtek meg maguk- nak, ebben különösen Kővér Imre excellált, a ki elismeri, hogy a nála lévő villa-nyéllal ütött, de ő nem Kardos felé csapott, hanem Nagy Gábor felé, ezt pedig nem találta, (ha- nem a 18 éves értelmes, őszinte feleletéért az elnök által meg is dícsért Fekete Mártont kollintotta fejbe úgy, hogy sebhelye még ma is észrevehető).

— De hogy is ütötte volna én Miskát, — folytatja Kővér a mosakodást — mikor ő jó barátom és nekem atyámia volt; hiszen a januári verekedésnél is akaratlanul, védelem közben, ütött meg engem Miska.

Eln. Hogyan rokona magának Kardos Miska?

Vádl. Az ő nagypapja, testvér volt az én nagypapammal.

Eln. (Az öreg Kardoshoz fordulva.) Igaz ez, Kardos Mihály.

Id. K a r d o s M. Nem igaz, kérem szí- vesen. Csak Kardosnak hitták a nagypapját. Barátja se volt a fiannak.

A másik két vádlott F e h é r Gáborra és A n d i r k ó Péterre nem bizonyult be, hogy tetleges részt vettek Kardos levereté- sében; ők csak a süldő legények szétütő csapatja után szaladtak s sőt Fehér, a ki azonnal a csendbiztos kezébe került, a szeren- csétlen Kardosnak leveretésénél tanu sem lehetett.

Az agyonverés körülményeinek kideríté- sére végett számos tanu kihallgattak; rész- ben Kardos szetszaladt pájtásait, részben a Lövinger Sámuel koresmájában „potyáso” kártyázó cigányokat, a kik a nagy puffo- gásra (Barna ütötte szerencsétlen áldozatát) szaladtak ki.

A Zámók nagyon fűvénykedtek a val- lomásban s úgy léteztek, mintha a törvény- szerk előtt is féltek volna a híres verekedő Barnától, hiába bátorította őket az elnök. — Valamennyi azzal indokolta szűkszávaságát, hogy ők a mint kiszaladtak, azonnal vissza is mentek, mivelhogy Barna oda ment hozá- juk s rájukkiáltott:

— A bajt se ne lássátok, se ne hall- játok!

A többi tanu azonban különösen ter- helő vallomást tettek Barnára. Ennek védője T r a k G é z a kérlezi Fekete Mártontól (a Kar- dos cimborái közül egyik gyerek legény.)

— Maga verte meg az előtt Barnát?

— Igenis én; de megszenvedtem érte (öt napig, be volt dunkelezve.)

— És nem haragossa most maga Bar- nának.

— Nem vagyok . . . (Barna felé fordul) No szőlj már te is, ugy-é hogy nem vagyok.

Barna Sándor lesüti a fejét, azután pár percz mulva felemeli s tévovázva erősíti meg a kis Feketének bátor határozott kijelentését: — Igenis, nem ellenségem.

A szándékos emberlétsé bűntettén kívül ezzel kapcsolatban tárgyalták a Takács János kocsis legényen 1888. decz. 17-én ugyancsak Barna Sándor, Kővér Imre és még Andirkó Imre és Szabó István 21—26 éves legények által elkövetett súlyos testi sértés vétségét, melynél Takácsot minden igaz ok nélkül (ta- lán tévedésből) Barnának megtámadták, a mint az bába ment volna s leverték. — Andirkó dísekedett is utána Szálkai Sárának:

— Ugy-e nénem, azért, hogy Andirkó vagyok, nem félek.

S á r v á r y Lőrincz vádbeszédében a tettesekre súlyos büntetés kiszabását kérte, mert idejét látja annak, hogy H. B ö s z ö r m é n y város ifjúságának szí- goru példa adassék.

T r a k G é z a Barna Sándort védelmezte s a védelemnek súlyát főként arra helyezte, hogy előre fültett szándék nem forog fenn s nincs bebizonyítva, hogy a vézetes halalos íté- tés kitalálója volt. T o r d a y Gábor Kő- vér Imre érdekében azt bizonyította, hogy védenze csak egyszerű utcazi kihágást köve- tett el, mert nincs rá tanu, hogy Kardost ütötte volna s ezt ő maga is tagadja. G y ú- g y e i József Szabó Istvánt, D e s C o m- b e s Henrik Andirkó Pétert (a ki 12 napi

vizsgálati fogságot már egy is kiállott) vé- delmezték.

A törvényszék Barna Sándort 12 évi fegyházra, Kővér Imrét 2 évi börtönre, Fehér Gábor 8 napi elzárásra, Szabó Istvánt és Andirkó Imrét 6—6 hónapi fegyházra ítélte, Andirkó Pétert pedig a kihágás alul felmen- tette.

Ha nem is tulságos, milyet a közbud képviselője indítványozott, de annyi szigorú- ság mégis van az ítéletben, hogy tanuljanak belőle a büszkörményi duhaj legények.

Az öreg Kardosnak is meg van ítéltve 75 frt. Ennyibe került a fia temetése. . . . Z—i.

Becsületsértés levélben. Elvi jelentőség- gel bír a kir. táblának egy becsületsértési pörben legutóbb hozott ítélete. Az érdekes eset a következő: Sz. József d e b r e c z e n i l a k o s levelet intézett B. Lászlóhoz s a levélben ennek neje irányában női becsületét föltette megvalázó állításokat kockáztatván, a nő és férje közti családi élet békéjét veszé- lyeztette. E levél alapján B. Lászlóné a deb- reczeni járásbírósg előtt rágalmazás és be- csületsértés miatt emelt vádat a levél írójá ellen, kit azonban a bíróság fölmentett, mert a levél a férjhez volt címezve, így tehát csak neki lett volna joga panaszt tenni. En- nek ellenében a kir. tábla vértéknek mondta ki Sz. Józsefet a becsületsértésben és 100 frt pénzbüntetésre ítélte, mert a becsületsér- tés alkotó elemét csak az képezi, hogy vala- kirel megvalázó nyilatkozat tétessék, ellen- ben nem kívánatik, hogy a sértő kifejezések egyenesen sértett hallatára mondassanak.

Napi hírek.

— **Dalestély.** A városi dalegylet csütör- tőkön este sikerült dalestélyt rendezett a Mar- git fürdő villanyvilágított nagytermében, — mely egészen megtelt ur közönséggel, részben hölgyekkel. — Az új karmester T o m- b o r Aladár ezuttal dirigálta először nyilván- os helyen a dalárdát s elmondhatjuk, hogy a legjobb szakértelemmel. — Annyi diadalt aratott dalegyletünk új karmestere vezetése alatt bizalommal nézhet a jövő elé. A dalest- élyen jelen volt S i m o n f y Imre kir. tan- polgármester, kit ezuttal is meleg óvatólkban részesített a dalárda. Névnep estéjén pedig — ezt pótlólag említjük meg — szerencsétlen tisz- telte meg a nagyérdemű polgármestert. — A dalestély műsorának élénklése után táncz következett, mely hajnalig tartott. — A vendéglőt konyhájáról, borairól és a kiszolgál- lásért általánosan dícsérték.

— **Sétahangverseny.** A Szikszay „Margit”- fürdő vendéglőjében minden vasárnap kitünő szórakozás kínálkozik a *hűsölőgés eszménye*. — A tulajdonos S z i k s z a y Gyula megnyerte e célra a 39. gyalog ezred zenekarát, mely vasárnap délutánoként 4 órától kezdve C z a- p e k Péter karnagy vezetése alatt mindenkor a legvalogatottabb műsorral sétahangverse- nyeket rendez, igen olcsó belépti díjak mel- lett. — A közönség élénken érdeklődik a kel- lemes időtöltés iránt s az eddigi sétahangverse- nyeket is szép számmal látogatta s jövőre a látogatás növekedését lehet várni. — A holo- napi hangverseny programja is sok szé- plet ígér. A műsor következők: 1. Népdalok. Induló. 2. Nyitány. „A cigányzó” operából. 3. Walzer. „Tavaszi gyermekek- ből”. Waldteufel. 4. Virágzenet, Giese-től. 5. Egyveleg az „Eremiták harangja” operából. 6. Liszt 4 sz. magyar rapsodiája. 7. Polka Mazur. „A Volgán”. Strausstól. 8. Romanz. „Reve d' annu”. Jungmantól. 9. Egy- veleg „Rip rip”-ből, Czapektól. 10. Hunyadi induló. Erkel-től.

— **Halálozás.** A debreczeni kereskedő testületnek egyik előkelő tagja, egy szorgal- mas, derék kereskedő és polgár Csüglei Tóth Gyula hunyt el tegnapi este, halálával, bárha nem váratlanul következett is be, szé- les körökben támasztva mély és őszinte rész- vétet. — és Debreczennek sok tekintélyes családját borítva gyászba. — Temetése — melyet a „Kegyelet” rendez — ma délután meg végbe hatvanutcai házától. Elhunytá- ról következő gyászjelentést kaptuk: Mély fájdalommal tudatjuk, hogy forrón szeretett férjem, édes jó atyánk, illetőleg nagyatyám, vóm, apósom és sógorom Csüglei T Ó T H G Y U L A vaskereskedő, folyó hó 7 én dé- lután 6 és fél óraker, életének 51-ik, boldog házasságának 11-ik évében elhunyt. A boldo- gult földi részei folyó hó 9 én délután 2 óra- kor előbb a hatvanutcai 1759-ik számú há- zánál, majd a ref. nagytemplomban tartandó rövid egyházi szertartás után, a czepléd-ut- czai sírkertben fognak örök nyugalomra té- tetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat és az elhunytak kártársait bá- natos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1889. november hó 8-án. Öv. T ó t h Gyuláné, szül. Kovács Mari; T ó t h Ilona, férjével Györfly Aladárral és Ilona leánykájukkal; T ó t h Irén, öz. Kovács Lajosné, szül. Kis Orbán Eszter, öz. Kovács B. Gyuláné, szül. Sár- váry Róza.

— **Városi közgyűlés** tartatik f. hó 28-di- kán tárgysorozatában több fontos ügygel.

— **Vármegyei gyűlés.** Hajduvármegye közgazgatási bizottsága f. hó 11-dikén d. e. ülést tart. — Decz. 2-dikán számonkérőszék lesz; 10-dikén pedig évnegyedes közgyűlés, mely a tisztújító közgyűlés idejét is kitűzi.

— A választás karácsony és újév között ej- tetik meg.

— **Bolt feltörési kísérlet.** Bámulatos né- mely embernek a vakmerősége. Nagy Géza kereskedőnek a czepléd-utcazi templommal szemben levő boltját csütörtökre virradólag ismeretlen tettesek felakarták törni. A keres- kedő fölébredvén a zajra, azon hitben, hogy a pékinas hozza a friss kifliket, inasát kikül- dötötte a boltba. — Az inas kikiáltott s kívül- ről basszus férfi hang hallatszott. A kereskedő azt állítja, hogy az experimentánsok hangja volt. — Mik vagyunk, inni akarunk! — Nem koresma ez. Nem baj. Akkor szivart veszünk. Erre kinyitották nekik az ajtót s két ismer- tetlen középkori ember lépett be. Szivart vet- tek s távoztak — azután vette észre a keres- kedő, hogy az ajtót addig fessegették a betö- rők, hogy be se lehet zárnai; a két éjjeli kundschaft pedig elemelt 50 db. szijostort. — Pedig talán lovuk sínosan.

— **Elvesztett egy sárga-fehér „Lord” névre hallgató kutya.** A megtaláló sziveskedjék je- lentkezni a III. ker. rendőrségnek.

— **Érettségi vizsgálat** a debreczeni ev. ref. főgymnásiumban. Irásbeli 1889 december 16—20-ik napjain, szóbeli december 25-dik napján. (Karácsonk? Szerk.) A jelentkezést december hó 15-dike déli 12 óráig fogadjá a g y m n. i g a z g a t ó s á g.

— **Árverési csarnok Debreczenben.** Fe- nyéri Z á d o r Lajos és dr. B a l k á n y i Miklós új, hasznos intézményi szándékoknak városunkban létesíteni: árverési csarnokot fel- állítani. — Ide vonatkozó ajánlatukat a ke- reskedelmi miniszter leküldötte a városi ta- nácsához, hogy a törvényhatósági bizottsági közgyűlés is nyilatkozzék. Ha a tél folyamán az ügy minden oldalról elintéztetik s az enge- dély kellő időben leérkezik, az építési mun- kálatok már a tavaszon megkezdhetők lesz- nek. — Ertesülésünk szerint a tervezők, a Piacutczán készülnek e célra nagyszabású, díszes épületet emelni. Holóban örvendetes jelenség lesz ezen fontos intézménynek lé- tesülése városunk fejlődésének s ezzel Piac- utcánk is imponáns épülettel gazdagodik.

— **Egyéves önkéntességi érettségi bizo- nyítvány nélkül.** Mióta lapunkban ifjakra nézve ama nagyfontosságú körülményt közzétettük, mikép minden iskolai bizonyítvány hiányában is lehetnek egyéves önkéntességi, többen hoz- zákezdtek eme számukra oly nagy előnyt bizo- sítító s mindössze 3—4 hónapig tartó tanu- láshoz. Ez ifjak mestere városunkban Licht- blau Albert, ki valóban igen szép sikerrel működik, mint azt egyik tanítványának Wolf Sándornak a legközelebb tartott vizsgán elért fényes eredménye is tanúsítja. (Emke.)

— **Emke.** — Serly Ede ur, ma egy fo- rint 30 krt tett az Emkének nálunk lévő per- selyébe; ezen önrét peres uton behajtott kö- vetelése volt Serly Ede urnak, a ki azt imé az erdélyi magyar közművelődési egyletnek adományozta.

— **A debreczen f. abonyi vasut kisajáti tási jogbiztos** tegnapielőtt folytatta az egyez- kedést azokkal az érdekelte debreczeni birto- kosokkal, a kik egy-vagy más ok miatt elma- radtak. A kisajátítási egyezség az egész fő vonalon létrejött, kivéve mindössze négy birto- kost. Ezekkel nem sikerült az alkut meg- kötni s ezek a csökönys birtokosok debre- czeniek. Most már perre kerül velük a dolog. Az ohat-polgári szárnnyvonalt mentén a jövő héten eszközözik a kijáratási eljárást. Az épít- és a fővonalon csaknem mindenütt folyamat- ban van. Debreczentől Újvárosig ugy nyüzög a munkás a vonalon, mint a hangyaboly.

— **A világiállítási berendezése.** A párisi kiállítást szerdán rekesztették be. A bezárás alkalmából rendezett éjjeli ünnepély fölülmulta az eddigi ünnepélyek mindegyikét. A jelen- voltak számát négy-öt százezer emberre becsülik. Az ünnepélynek szép időjárás kedvezett. A részt- vevők óriási tömege dacára csak néhány ki- sebb baleset fordult elő. Carnot köztársasági elnök gyalog ment az ünnepély színhelyére, de a jeni hidnál már lehetetlen volt a sűrű töme- gen áthatolnia s a nép folytonos „Ejjen Carnot!” kiáltásai közt kénytelen volt vissz- safordulni. A városba számos üzenet becsuk- tak, hogy az alkalmazottak még egyszer lát- hassák a kiállítást. A tölönk a kiállításban olyan óriási volt, hogy a forgalom sok helyütt lehetetlenné vált.

— **Szülőtelepítés a szomszédan.** Nagy- érdeklő, s ha megvalósul, Debreczen egész vi- dékére kiható tervvel kereste meg Bihar megye alispánját Szabó Lajos, a tarcazi m. kir. vin- czelellé iskola igazgatója. U j- L é t a h a t á- r á b a n teljesen immuniis homokterületen mintegy 100 hold szülőtelepítést óhajtna már a jövő év tavaszán megkezdeni s a telepít- téshez szükséges szülővésszót a hazai neve- zetesebb borvidékekről beszerzeni. Miután pe- pig a vesszők szállítására a megye alispánjának engedélye szükséges, felkéri azt, miszerint részére a nevezett község határában s a vá- mos-pécsi vasuti állomásra 200.000 drb szülő- vessző szállítására az engedélyt megadni szí- veskedjék, a beültetendő homok föld megvizs- gáltatván, phylloxera mentesnek találta. Ezen homoki szülőtelepítésére — mint he- lyesen jegyzi meg — az egész vidék érdeké- ben áll, a mennyiben biztos alapját veti meg, a jövőre nézve utmutatóul szolgál, a k ö z e l- j e n d o b e n a g y m v é r v e n l e t e l e p i- t e n d o h o m o k i s z ö l t e l e p i- t e s e t.

— **Az ipar testület** holnap fog megal- kulni. (d. e. 10 óraker városháza nagytermé- ben) Ezuttal csupán az alapszabályok fognak megállapíttatni s ehhez a képesítéshez kötött mesterséget űző következő iparosok hívtak meg a rendőrfőkapitány, mint L-ó fuku ipar-

hatóság által: arany ezüstműves, ékszerész, aranyozó, asztalos, bádogos, bogvár, kerékgyar- tó, borbély, fodrász, bőrdobos, cserép, palafűdő, eszmadia, czipész, czukrás, esztergályos, fésűs, gubacsapó, gombkötő, hangszerkészítő, harang- öntő, hentes, kárpitos, kádár, kalapos, kályha- készítő, kaptafa faragó, kefekötő, kelme és fonalfestő, keztűis és sérvkötő, késcs, kocsi- gyártó, kosárfonó, kovács, könyvkötő, köteles, kötőszövő, kutsináló, lakatos, mázó, fényező, mészáros, mézeskalácsos és viaszöntő, nyerges, szijgyártó, órász, puszkaműves, rézöntő, réz és bronzműves, sütő, szabó, szappanos, szobatesztő, szűcs, tajté és pipataragó, timár. Az iparos- kör választmányára ez ügyben tegnapi este hoz- szas eszmecsere történt, a mely alkalommal azonban a személyi kérdések teljesen mellőz- tettek.

— **Drágább pénz** Az osztrák-magyar bank fötanácsa élkatarozta a kamatláb fölemelését, a leszámítolással 5 $\frac{1}{2}$ %-ra, a lombardüzeténél 6 $\frac{1}{2}$ %-ra. A hitelszükséglet oly nagy, hogy a bank már csak 4% millió frtyai adómenetes jegyterülettel rendelkezik. Ha a pénzkereslet még tovább fokozódik, a bank kénytelen len- ne olyan jegyeket is kibocsátani, melyek után már adót tartozik fizetni az osztrák és magyar kincstáraknak.

— **Személyi híri.** M a r g i t t a y D e z s ő jeles beszélt és regényírónk ma városunkban időzik.

x Holnap vasárnap a „Bika” szállodában valódi p i l e n i s ö r csapatotk. (Emke.)

— **A helybeli kaszáló birtokos urak** fel- kéretnek, hogy holnap d. e. 10 óraker a csiz- madia szímben tartandó értekezletre minél nagyobb számban megjelenjenek.

— **Hasznavehető mama** Majd meglátjuk, miképen. Egyletore kezdjük azzal, hogy Géza meg Birike egyszer egy megtalálták egymást nézni, hogy azután többé soha el nem felejték egymást.

Imádtá az ábrándos fiatal ember a még ábrándosabb szép leányt. A szerelem nyelvén szólva, oltárkép volt az a szívében.

Nos, annál nagyobb volt a meglepetése, midőn, igaz, hogy hosszas könyörgései után, de melyekről azonban semmi sikert sem remélt, ettől az oltárképtől — randevu kapott. Kon- vencionálisan, dobogó szívvvel sietett oda, a randevu helyére.

A csalogány kötelességének tartotta per- sze dalolni, a hold apó is olvasta valami regény- ben, hogy neki ilyenkor sütnie kell, no még néhány felhődarab is uszált az égen, akikre az a földadat várt, hogy a holdat a kellő pil- lanatban eltakarják.

A kis leány hangos örömsíkjával omlott a boldogságtól reszkető gyáva Romeo nyakába. — Pszt! — Az istenért! csendesen! in- tetted őt csendre. Meg megtalál valaki lepní . . . Mire megnyugtatta őt a szerelmes kicsi galamb:

— Ne félj, edesem . . . i t t v a n a m a- m a, a k i v i g y á z . . .

— **Az aradi dalárda** a lemondott R u e s z Ferenc karnagy helyébe egyhangulag N a g y Sándor orgonista kántort, ki főiskolánk egy- kori jeles növendéke volt, választotta meg.

— **Biharmegyei hírek.** Nagyvárad város jövő évi költségvetése terhére 4000 frtot irá- nyoz elő a természetudósok fogadtatására. — A t e l e f o n a k Váradon már 89 előze- tője van. Mindenesetre szép jele az ottani közönség intelligenciájának és a kereskedő vi- lág helyes érzékének. — G y e r m e k- j á t é k. Saáp közegben egy kis gyermek gondatlan játéka majdem végtetessé válhatott volna. Katona Péternek 3 és fél éves József nevű fiacskája gyufával játszott s e közben meg- gyújtotta az apja boglyáját. Ez el is égett, de szerencsére a tűz totva nem haragódott, J ó v o l n a e z e s t b o l o k u l n i. — A t i s z t- u j j i t á s r a Bihar megyében már erősen ké- szülnek; közelebb tekintélyes megbizott- sági tagokból álló értekezlet névsort állított össze, kijelölvén azon a megválasztandó sre- mélyeket s körlevélben széküldötte az összes bizottsági tagokhoz. E tervet szerint al- ispán: Beöthy Andor, főjegyző: Szunyogh Péter, főgyűlés: Tóth Dezső, árszékéi el- nök: Ferdényi Kálmán, főpénztárnok: Czifra Gerő, a főtisztviselői hivatalokra többek kö- zt ajánlatba hozatnak: Kiss Elek (Központ) Ersey Jenő (Szalárd), Ertsey Dezső (M.-Ke- resztes), Szunyogh Lóránd (B.-Ujfalu), V e t- tay Géza (Torda), Nagy Márton (Székelyhíd), Fráter Barna (Derecske), Fráter Béla (Ér- Mihályfalva.)

A kisasszony-férj.

— Gróf Vay Sándor. —

— Nini, hiszen ezt a kisasszony-urat én is ösmertem.

Ez ötlk eszéte most sok embernek, mi- kor a fővárosi és bécsi lapokat olvassa, me- lyekben az a regényes és sensatív bir va elbeszélve, hogy a különböződeiseiről D e b- r e c z e n b e n jól ismert V a y Sarolta gróf- nőt, ki mint gróf V a y Sándor szerepelt a utcazi sétálgatásai közben szivarfüstbe bur- koltan fumigálta a bámuló közönséget, mely a férfiruhában is föllismerte benne a nőt, Kla- genturtnban elfogták.

Négy-öt évvel ezelőtt lakott az excentri- kus grófnő Debreczenben, különös alakjával, kinézésével, magaviseletével mindenkinek fel- tűnt. Ugy szerepelt itt egy egész télen át, mint egy helybeli lapnak munkatársára, a ki rendkívül jó barátságban élt ama lap szer- kesztőjével, mert egy lakásban lakott vele s kedvteléseihz hűen nagyban kurizált itt a

színe- ségné
merk- felüg- bajus- nem- hama- csak- gyar- aligh- előtt- zért- „Mag- latná- apóst- vezet- nakot- hámo- klage- elősz- nem
kít — 27 év- nézés- hogy- augus- g y a — — m- még- belee- Az e- de, u- médi- s i o — a z- eddig- nevü-
tunk- a mi- m e l- közö-
megj- szét- azon- nézve- A di- kötés-
zeti- utoa- korot- fűzet-
iroda- lértő- Hoss- vont- Szüt- egyil- val- lés- mun- jékk- jékk- tási- eljár- vetés- ket- szer- lést- ban- meg-
ban- vagy- t é- alak- szet- szon- a bu- meg- elra- fure- forr- hogy- szik- ták- tiká- láts- hogy- pedi- tian- sine- déki- átká- a m- vidé- tiku- szin- már- nak- van- még- jutn- kes- ope- nem- szin- hivi-

színeszónoknak, különösen egyik feltűnő szép-
ségnek, a ki ma a nemzeti színház tagja.

A fiuleány a wörthi tónál ismerkedett meg Engelhardt nyugalmazott erdő-
felügyelő családjával, mely szívesen látta a
bajszatlan, tüzes szemű magyar „grófot”,
nem sejtve, hogy az gróf. A fiuleány csak-
hamar mint kéri lépett föl s az erdőfelügyelő
csakugyan hozzáadta leányát. Az esküvő ma-
gyar földön történt s azt gyaníthatni, hogy
aligha rendje és módja szerint valóságos pap
előtt. Az esküvő után a kisasszony-férj pénz-
ért fordult apósához, azt mondva, hogy a
„Magyar Athenaeum” című budapesti társu-
latnál levő titkári kanzóóra szükséges. Az
apósna az „Athenaeum”-hoz intézett levele
vezetett először is arra, hogy az após gya-
nakodni kezdett, de még csak pénzből szél-
hámosságra. Elfogatta „vejét” s ez, mikor a
klagenfurti törvénytörvények átadták, sietett
először is kijelenteni, hogy ő nem férfi, ha-
nem leány.

Engelhardt erdészeti felügyelőnek leánya,
kit „Sándor gróf”-nak sikerült meghódítania,
27 éves, míg a „gróf”, tekintettel fiatalos kiné-
zésére és szakáttalan voltára, azt mondta,
hogy még csak 21 éves. A fiatal pár ez év
augusztus havában költözött egy ma-
gyarországi pusztán és pedig
— minthogy a végleg azt mondta, hogy
még kiskorú s családja nem akar a házasságba
beleegyezni — egész csöndben és titokban.
Az esketést bizonyos „Imre páter” végezte,
de, úgy látszik, az egész ceremónia csak komé-
diává volt. A törvénytörvényeknél lévő esketési
okmányon rajta van ugyan a z esketők
lelkész neve, de az
eddig nyomozásokból kitűnt, hogy hasonló
nevű lelkész nincs Magyarországon.

Debreczenben a nyáron hallot-
tunk utólszor gróf Vay Sándorról,
a mikor egy helybeli lap a wörthi tónál
mellől írott hangulatos verseit és tárczáit
közölte.

Irodalom.

Karcszag Vilmos új beszélykötete már
megjelent, s az előfizetőknek a jövőhét folyamán
szét fog küldetni. A diszkótekek elkészítése
azonban hosszabb időt vesz igénybe, s azokra
nézve még némi várakozást kér a szerző. —
A diszkótekek Dávid házy Imre könyv-
kötészetében készülnek.

Uj zenemű. Táborcsy Nándor nem-
zeti zeneműkereskedésében Budapesten, Váci-
utca 30. szám megjelent: Bayer F. Dallam-
korona. Uj folyam zongorára két kézre 1-ső
fizet ár 80 kr.

Uj helyi irodalmi termék. Mezőgazdasági
irodalmunkban a jégkár-biztosítás és becs-
lésről szóló munka eddig nem jelent meg.
Hosszas gyakorlati tapasztalat s az e tárgyra
vonkozó elméleti ismeretek alapul vételével
Szuics Mihály a debreceni gazdasági intézet
egyik kitűnő tanára „A jégkár ellen
való biztosítás és a károkok becs-
lése” címen 9—10 nyomtatott lpre terjedő
munkát írt. Ismerteti a biztosítás elveit, a
jégkár pusztításait a gazdasági növényeken, a
jégkár becslését és kiszámítását, a biztosí-
tási díjfeleket, a különös és rendes menetű
eljárást, a magyar gazdák jégbiztosítási szö-
vettségét s másnemű különleges kedvezménye-
ket. A munka sajtó alá készen áll s a
szerző egy forinttal előfizetést és megrende-
lést hirdt rá. A munkát jövő évi február hó-
ban küldi szét. Az előfizetési pénzek vagy
megrendelések december hó elejére küldendők be.

Színház.

„Fedóra.”

Megszoktuk már a vidéki színi kritikák-
ban ezeket a phrízisokat: „X. kisasszony,
vagy ur elragadta a közönséget művészet-
ével; Y. kisasszony vagy ur e végzet-
talakítást nyújtott” stb. Tehát elragadó művé-
szet és bevégzett alakítás! És X. Y. kisass-
zonyok vagy urak még vidéken vannak és
a budapesti nemzeti színház nem siet őket
megnyerni, hogy „bevégzett művészetükkel”
elragadják a fővárosi közönséget is. Igazán
furecs, hogy a vidéki színi kritika mily csekély
forrásból meríti doctrináját és még furesább,
hogy X. és Y. kisasszonyok vagy urak elhi-
szik, hogy bevégzett művészetükkel elragad-
ták itt vagy ott a közönséget. A vidéki kri-
tikában csekély kivétellel még az őszinteség
látszata (a relatív igazságot értem) sincs meg,
hogy olyanokat irnak; a vidéki színészekben
pedig csekély kivétellel még az intelligenciá-
nak látszata (a relatív műveltséget értem)
sincs meg, hogy olyanokat elhisszenek. A vi-
déki kritikának és vidéki színészeknek közös
átka az, hogy vidéki, átka a provincialismus,
a melyről sem egyik, sem másik nem tehet. A
vidéki sajtó nem tarthat professionatus aesthe-
tikusokat a színházi rovat részére, a vidéki
színiigazgatók nem tarthatnak művészeket,
már csak azért sem, mert nem is kaphatná-
nak. A magyar színészet művészi ereje ott
van egy csomóban a nemzeti színházban, —
még ott sincs elegendő, nem hogy a vidékre
jutna. Megjegyzem, hogy drámai és nem éne-
kes színészetéről szölok. Ez utóbbi vidéken az
operettben culminál; operettművészetet pedig
nem ismerünk. Megengedem, hogy a vidéki
színészetnek is vannak jelesebb tagjai, kik
hivatva volnának művészekké lenni. Töre-

sznek is felfelé azon a bizonyos uton, de
mire oda érnének, eltáradnak az operett és
bohózat süppedős talaján és vagy elmerülnek,
vagy megpihennek a legelső statiónál, mely-
nek neve: mesterség. Es lesznek mesterem-
berek, hivatottak és kontárok, ki milyen te-
hetséggel indult el és ki milyen képzettség-
gel rakta meg az utra szellemi tarisznyáját.

Szegény vidéki színészek, ti becsületes
mesteremberek ne örökdöjtötek, hogy valami
nagy stílus alkotásokat mutassatok be a nagy
érdemű közönségnek. Annak a nagy drámai
hangnak csak a karzat hódol meg ijedtében,
az intelligens publicum füleit dugdossa és
bocskornak nézi a cothurnust. Vagy ha már
drámaznia kell a vidéki színészek, szakítson
a vidéki tradíciókkal, üzenjen hadat az avult
izlésnek, mely tulajdonképpen izléstelenség, ne
játsszék a karzatnak, hanem a „földszíntek”,
melynek Sarcey szerint márványkezei van-
nak, miket csak igazi művészet elevenít meg,
hogy tapsra ösztönözzenek. — Az a nagy-
hangu, phrízisos, kongó declamatio, mely haj-
dan a „földszíntek” is tetszett, ma már (a
vidéken is) csupán a karzaté. El vele! Ezer
karzat tapshivara sem teszi többé jogosulttá,
mert ignorálja a modern színművészet elvét:
a természetnek izléssel való igaz ábrázolását.

Es erre még a vidéki színész is töre-
kedhetik, és kell is törekednie, mert a vidéki
közönség is rég megérté az elv igazságát
és követeli érvényre juttatását. Tessék egy
szerepet apróra kidolgozni és vele hangulat-
ot teremteni, csak az istentér ne classicus!
Elnnek mélységes és széles jellemzése meg-
haladja vidéki színész erejét, legfeljebb unal-
massá válik. Egy classicus műhöz való han-
gulatot csak művész teremthet és hogy meg-
értésék, még ez is jól megkeresse közönségét.
Hiszen hébe-korba pl. havonként egyszer el-
kél egy classicus, tetszik tudni a — szin-
járni kedvéért, a gáge kedvéért csak hadd járja
az operette . . .

Tegnapelőtt színházunkban Fedórát
adták. Se nem classicus, se nem operette. Kö-
zép-fajta dráma. Véleményem szerint vidéki
színházban a legalkalmasabb az ilyenféle
darab arra, hogy a közönség az operetten
kívül a drámát is látogassa, ha t. i. jó elő-
adásban kerül szíre. A tegnapelőtti ilyen volt.

A darab ismeretes. Majdnem egész keretét
betölti a czimszerep és Ipanoff szerepe. Med-
gyaszay Evelin (Fedóra) és Somló
(Ipanoff) sokkal műveltebb színészek, semhogy
elhinnek, ha ezt írónk róluk: Medgyaszay
Evelin és Somló „művészetükkel elragadták a
közönséget.” Nem; ők megelőlegeznek ezzel az
elismeréssel, hogy: becsületes munkát végez-
tek. Nehogy azt higgye e két jeles szín-
szünk, hogy ezzel az van mondva, mintha ők
is a vidéki színészet mesteremberei közét tar-
toznának. Nem, ők túl vannak a művészet
legelső statiónál, hogy a czélt elérjék, csak
szorgalom és idő kérdése. Medgyaszay Evelin
és Somló hivatva vannak művészekké lenni.

Mindkettő igazi tehetség, ellátva a kellő tá-
masztékokkal: intelligenciával, izléssel, az ész
és szív pallérozottságával, Medgyaszay Evelin-
nél a külön megjelenés plastikája egyesül
az inspirációval, mely játékból mindig kisu-
gárzik. Hangja kellemes, erős alkalmas az
érzelmei különböző skáláinak kifejezésére.
Nem tartozik azok közé, kik hirtelen hódítanak,
de egy-egy sikerének nem is a véletlen,
az ugynevezett „hálás” szerep veti el a mag-
vát, hanem ő maga a tehetség erejével. Ma-
napság, mikor a színpadon a költészet idealis-
musa küzd az élet realismusával, nem cse-
kély feladat egy színezőnek vagy színésznő-
nek megállani a közepűn. És Medgyaszay
megáll. Ő a helyes közepűn halad a czél felé,
hogy ezt elérje, — mint már említők — szor-
galom és idő kérdése. Így Somló is. A mű-
vészi mérséklet és jó izlés embere. Szívetlen
és észszel is játszik. Jó iskolája van, hol ő maga
a professor, a ki figyelmet tart. Ez az ut a
művészet utja. De legyen elég. Ime egy kis
praelectio s Medgyaszay Evelin és Somló
színészi egyéniségeinek méltatása cserében
azért, hogy vidéki kritikusi tisztinkhoz hiven
nem végeztünk röviden „Fedóra” előadásával,
írván: Medgyaszay Evelin és Somló művé-
szetükkel elragadták a közönséget.

„Boccaccio” páratlanul jó előadásban ke-
rült szíre tegnap. Kár hogy olyan kevesen
voltak a színházban. Somló né valóságos
diadalt aratott a czimszerepben. Ragyogóan
ültözött, s vörrel énekel, ugyszintén Ko-
pácsy Juliska kisasszony is, ki az este
nemesek szépen, izléssel és tisztán de erőtel-
esen énekel. A közönség nem is farkadtott a
tetszés nyilatkozatokban.

Adomának is beillő komikus eset zavarta
meg esütörtökön a „Fedóra” előadását. A
darab utolsó felvonásában legizgatottabb és leg-
erdekfeszítőbb drámai jelenet közben egy inas
lép be a salonba. Azt kell jelentenie, hogy
levél érkezett Pétervárról. A szegény
kardalosnak, ki az inast játszotta, azonban
megbicsaklik a nyelve s így jelent: „Levél
érkezett Nagyváradról” Persze, hogy
erre olyan óriási kacagásban tört ki a kö-
zönség, a milyent csak bohózi előadásokon
hallhatni. A szereplő színészek maguk is
ugy nevettek, hogy alig tudták szerepeiket
folytatni.

Gulyás Gizella zongoraművésznő
hangversenye a Jankó féle zongorán csak-
ugyan folyó 16-án szombaton tartatik meg a
színházban, bérletszünetben, de rendes helyárok
mellett. A műsor a következő:

1. a, Bach, orgona fuga C moll.
 - b, Schumann, éjjel
 - c, Chopin Scherzo H moll.
 2. Schumann Carneval
 3. a, Tscherkovszky, changon sans paroles
b, Moszkovszky Tarantella
 4. Janko, Nailla-keringő.
- Azonkívül egy kedves vigjáték „Ideges
fog elő adtni.
Ajánljuk az élvezetesnek ígérkező estét
a közönség figyelmébe.
Gulyás Gizella kisasszony két sikerült
arcképe Szentkirályi és Kalenda urak kira-
katában látható.

Rónaszéky Gusztáv nemcsak jeles szín-
művész, de tehetségesebb író is. Verseit szívesen
közlik a legtekintélyesebb szépirodalmi lapok
is s a mult télen megjelent kötetével: „Sarló
Benedek a menyországban” jelentékeny sikert
aratt. Aróta mint színműíró ismertté tette
nevét. Két népszínművet írt. Egyiket „az
asszonyok bűné” a népszínházban, a
másikat a „Tyukodi családja Bu-
dapestben” címűt a fővárosi színikörben
adták elő. Ezek elseje holnap nálunk is be-
mutatóra kerül s annyival is inkább érdeklő-
dünk iránta, mert e darab a népszínmű pá-
lyázaton 100 aranyra egy szavazatot is ka-
pott, Rónaszéky bizonyonyal értékesítette
színművében színpadi ösmereteit s kétségtelen,
hogy holnap jól fogunk mulatni a színházban.
A fő női énekes szerepet, — (egy todrásznét)
Somlóné Vadnay Vilma fogja ját-
szani, a szerző maga pedig egy vasuti con-
ductor szerepében fogja a közönséget derült-
ségben tartani. — Nem kételkedünk, hogy hol-
nap tele ház lesz, amire Valentin, Rónaszéky
és Lambertuccio trióban ezt fogják énekelni:

„Volt az idén sok üres ház,
Amde zsutolt még egy se,
Premier van, még sincsen ház,
Furcsa ez, teremtesse . . .
No de holnap a kaszánál,
Ember, embernek hátán áll,
Nem bánjuk, kiálljuk . . .
Nem bánjuk, kiálljuk . . .”

Sport.

Örömmel értesítjük a vivás nemes sportja
iránt érdeklődő intelligens közönséget, hogy
Chappon Károly vivó-mester ur ismét
itt van körünkben és folyó év October hó
óta ujonnan megkezdte előadásait, a kor igé-
nyeinek teljesen megfelelőleg berendezett vi-
vóteremben.

Chappon Károly ur, ugy a vitor, mint
a kardvivásban a legalaposabb oktatásban
részesít mindenkit, ki e nemes sportban gya-
korolni óhajti magát, és annyival inkább is
ajánljuk őt e nemes sportot kedvelők figyelmé-
be, mert ő alapos oktatást képes adni e
téren.

A minden szép és nemes iránt érdeklő-
dő hölgyeink figyelmét szintén bátrák va-
gyunk felhívni arra, hogy a fent nevezett
vivó-mester ur neje, szintén vivótermet ren-
dezett be vitor vivásra urnők számára, ele-
gansan berendezett ültöző szobával és külön
álló alkalmas vivó teremmel. Előadásainak
helyességéről, gyakorlati mutatványainak ala-
posságáról tanuságot tehetnek azon bájos ur-
nőink, kik az ő vezetése alatt gyakorolják
magukat a vitor vivás ingerlő és egészség
fentartó sportjában.

Végül felhívjuk a szülők figyelmét, hogy
ugyancsak Chappon Károly ur, szoba tornát
rendezett be 5 éves és nagyobb koru gyer-
mekek számára, kiket orvosi felügyelet alatt
fog oktatni és gyakorolni a testgyakorlatok
különböző nemeiben. Ezen testgyakorlatoknak
jótékony hatásait gyermekeiknek ugy testi,
— mint szellemi fejlődésére nézve nem lehet
elégg dicserni és ajánlani, hiszen mindenki
ösmeri e példabeszédet: „Mens] sana in cor-
pore sano.”

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

II. Bérlet. 22 Szám.

Holnap, Vasárnap 1889. nov. 10-én

páros bérletben: itt először:

Az asszonyok bűne.

fővárosi életkép 3 felvonásan.

Irta Rónaszéky Gusztáv.

M Ű S O R:

Hétfő 11-én: „Viola” népszínmű, páratlan bérlet.

Kedd 12-én: „Fekete gyémántok” színmű, páros bérlet.

Szerda 13-án: „Suhancz” operette, páratlan bérlet.

Csütörtök 14-én: „Antonius és Cleopatra” tragédia, páros bérlet.

Péntek 15-én: „Donna Juanita”, páratlan bérlet.

Szombat 16-án: Gulyás Gizella k. a. zongora hangversenye; ezzel „Ideges nők” vigjáték. III-ik szünet.

Vasárnap 17-én: „Pünkösöd Florenczben” operette. IV-ik szünet.

Hétfő 18-án: „A falu rossza” népszínmű, páros bérlet.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:

Vértési Arnold.

Főmunkatárs: Karcszag Vilmos.

Női ruhavarróné

jó derékmintával

munkát elfogad

a szabászatot is tökéletesen és ju-

tányos áron tanítja.

Nagy-uj-utca 1596.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy összes kész, kezdet, és előjegyzett

kézimunkáimat

a raktár túlterhelése folytán

teljesen a beszerzési áron

adom el.

Egyidejűleg ajánlom dus rakáróm

női, férfi, gyermek fehérneműekben

és valódi Jaeger árukban.

Továbbá nagy választék mindég a legujabb divatu női triko derekak, leány és fia triko és Berlini ruhácskák, Berlini selyem és csipke kendők, a legujabb divatu Bolgar (Kapison) fejkötők, muffok és gallérok, Hajdizsek, tollak, virágok és mennyasszonyi KOSZORUK.

Rövidírnék és szabó kellékek, nem különben mindennemű

női és férfi divat és pipere czikkok.

a legolcsóbb árak mellett.

Györi Ignác,

Debreczen, főtér, a „Bika” szállóddal szemben.

Kiadó lakás.

Jövő MÁJUS 1-től

a színházzal szemben lévő

kupolás házból az emeleten.

egy 5 szobából álló ufexzai

uri lakás

parquettel és krakkói kályhakkal ellátva

minden hozzá tartozó melékhelyiségekkel

együtt kiadó.

Értekezhetni ugyanott a háztulajdonossal.

Kardos László

Debreczenben Czegléd-utca.

Nagyválaszték a legujabb

női kézimunkákból

ugymint: előrajzolt, kezdet és kész

tálcakendők, asztalfutók, középbab-

roszok, törülközők, butorvédők.

Mint különös szép ujdonság említendő az

ugynevezett gobelin és ujkeresztöltés.

Ugyancsak kézi munkákhoz kaphatók a

legszebb kavészerítékek, sima és ezüstös

szövetek méterszámra.

Teljesen biztos szintű himző selyem

70 saínben, mely alig jön több mint a pamut.

Nagyválaszték, a legjobb színű flanelbar-

chentek, fehér pikétek, ágyterítők és paplanokból.

Valódi Jaeger alsó ruhák,

szövet méterszámra, kötőgajny szalmiák szappan.

Lakás és étkezés.

Egy családnál

1 butorozott szoba

2 kereskedő ifju részére

kiadó,

kik ugyanott teljes étkezésben (reggeli,

ebéd és vacsora).

részcsülhetnek.

Hol megtudható a kiadó-

hivatalban.

Árverési hirdetés.

Az érmihályfalvai közbirtokosság tulajdonát képező vásárvám, és másálatái jog 1890-ik év Január 1-jétől kezdve hat egymásután következő évre 1889-ik év November 20-kán délelőtti 11 órakor a városházánál zárt ajánlattal egybekötött nyilvános árverésen haszonbérbe kifog adatni. — Az árverés megkezdéseig írásbeli 158 frt. bántpénzzel illátott ajánlatokat elfogad s a bővebb felvilágosítást akár szóval, akár levél útján megadja.

Mátrai István
közbirtokossági pénztárnok.

Lanolin kéntej-szappan.

A legújabb kutatások szerint ezen szappan börtisztítóalanságok, u. m. szepő, arcfolt, arcveresség, bőrkítteg, bibircs stb. ellen meglepő eredményű és a bőrnek szelíd, bűzféher szint kölcsönöz. Kapható dronként 45 krért **BAUM MIKSANÁL.**

ELADÓ
előnyös feltételekkel

Hatvan-utcán, a Telegdi-telek

kiterjedése közel 1000 □ öl, a rajta lévő nagykiterjedésű emeletes magtárral egyéb épületekkel és négy nyílasos ondódi tanyával
A belseitelek az épületekkel, az ondódi föld nélkül is megvehető.

Egészen ingyen és bérmentve
gyapjuszövetek

küldök kívánatra bárkinek egy dus választékú mintagyűjteményt a legújabb divatu őszi és téli ruha ezekből a gyári áron alól számítva:
3.10 mtr szöv. egy egész öltönyre jó min. 3.90
3.10 mtr szöv. egy egész öltönyre fin. min. 4.50
3.10 mtr szöv. egy egész ölt.-re finomabb 6.80
3.10 mtr szöv. egy egész ölt.-re legfinomabb 8.10
3.25 m. szöv. egy egész ölt.-re legislegt. min. 9.30
2.10 m. fin. fok szöv. (1 salon ölt.-re való) 9.75
2.10 m. Palmerston (egy téli kabátára való) legdivatosabb színekben 5.50
2.10 m. Télikabátszöv. a legd. színben 6.30
1.70 m. hegyi és vadászLoden (egy Loden kabátára való) 3.25
1.70 m. hegyi és vadászLoden finom a legjobb színekben 5.60

Mindennemű szövetek a legközségesebből a legfinomabb minőségig olesóbban mint bárhol.
Szolid kiszolgálás; meg nem telelő áruk visszavételnek.
Szétküldés csakis utánvét mellett, vagy az összeg előleges bekládése után.
A. Kappelmacher
szövetgyár raktára
Zwittau, Brünn mellett (Mähren).

11094.
Kü. 89.
Pályázat.

A debreczeni kir. ügyészségnél megüresedett és (1) egy forint napidíjjal javadalmazott díjnoki állás betöltendő lévén, felhivatnak az ezen állomást elnyerni óhajtok, hogy képzettségüket az ügykezelésbeni jártasságukat, és életkorukat is megjelölő sajátkezűleg irt kérvényüket ezen hirdetésnek megjelenésétől számított 14 nap alatt alulírott kir. ügyészséghez adják be.

Magyar kir. ügyészség.
Debrecen, 1889. November 4.
POYNÁR,
kir. ügyész.

Uti bőröndök. **JAEGER** áruk és trikó derekak.

ÚJ ÜZLET.

A FŐTÉREN, AZ IPAR ÉS KER. BANK ÉPÜLETÉBEN,
a postával szemben

KOVÁCS ANTAL

özég alatt
Rövid-, Dizmü-, Játékáru,
NŐI és FÉRFI DIVATÁRU ÜZLETET
nyitottam.

Midőn ezt van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, jeleni óhajtom, hogy hosszú évi tapasztalat és ezen szakmábani jártasságom lehetővé tesz, hogy ugy jutányos ár, valamint pontos kiszolgálást által magamat a n. é. közönség szives pártfogására érdemessé teendem.

Kiváló tisztelettel
KOVÁCS ANTAL.

Francia illatszerek, bőr áruk, eső és napernyők.

Szives tudomására hozom a t. közönségnek, miszerint üzletemet az **ŐSZI- és TÉLI IDÉNYRE**

bel és külföldi szövetekkel

nagyválasztékban felszereltem. Ajánlom azok között különösen **brassói szövet készletemet.**

Saját üzletememben készült, kitűnő szabású és jó minőségű **kész férfi és gyermek öltönyök**

és **UTAZÓ BUNDAKBOZ**

nagy raktárt tartok s azokat határozott, jutányos ár mellett a t. közönség rendelkezésére bocsátom.

Mérték szerinti rendelkezéseket gyors és szolid kivitelben teljesítek.

A t. közönség által tanusított bizalmat megköszönve, kérem azzal ezenül is szerencsételni.

Teljes tisztelettel
Szedlák József.

Tóth Gyula

előbb **TÓTH LAJOS és TÁRSA**
vaskereskedő cég, **DEBRECZEN,** városháza épület,
ajánl dus választékban kitűnő minőségben és legjutányosabb árak mellett:

öntött vaskályhákat
fa és szabályozható szén és koksz fűtésre, hazai gyártmány.
Eredeti „**FRIEDLANDI**” szabályozható, töltő és
„**meidingi rendszer**” kályhák
szén és koksz fűtésre, csiszolt és nickl párkányzattal,
ugyszintén köpenynyel,
mindenféle színben zománcozva,
öntött vas és lemez takaré konyhákat,
Tizedes-, egyensúly-, házi-, kalmár- és rud-mérlegeket
jótállás mellett,
zománcozott öntött vasedényeket,
zománcozott kék és márványozott lemez edényeket jótállással,
acél szerszámokat
minden iparághoz, beltöldi, német és valódi francia gyártmányban,
minden darab jótállás mellett
stiriai huzalokat és huzalszegeket,
„Alpine” féle, ugy mint a vasárúk szakmába vágó összes cikkek.

A Mc. Cormick aratógép képviselete

A Mc. Cormick aratógép képviselete

Pirszén (Coaks)
ugyszinte
köszenet fűtésre s kovácsok
részére legjobb minőségben házhoz szállítva ajánl jutányos áron
a légszeszgyár igazgatósága
DEBRECZENBEN.
Megrendeléseket részünkre elfogad
KONDOR L. üzlete czepléd utca.

KASZANYITZKY ENDRE
előbb
Kuhinka István K.
üveg, porcellán, lámpa és háztartási cikkek raktára
DEBRECZENBEN.
ajánlja pontos kiszolgálást és gyári árak mellett az őszi és téli idényre ujonnan érkezett és nagyválasztékul berendezett
Ditmar
és
Brunner-féle
a legjobbnak elismert gyártmányu,
salon, függő és asztali petroleum lámpáit s minden hozzá tartozó cikkek nagy raktárát.
Tisztelettel
Kaszanyitzky Endre
Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve.